

“BABEȘ-BOLYAI” UNIVERSITY OF CLUJ-NAPOCA,
FACULTY OF HISTORY AND PHILOSOPHY
DOCTORAL SCHOOL “POPULATION STUDIES AND MINORITY HISTORY”

**From knezes to leaders of modern Romanian social-political life in Transylvania and
Partium.**

The case of the Șorban/ Șerbanfamily of Cernesti

SUMMARY

COORDINATOR:

Scientific researcher I Ph. D. Tudor Sălăgean

DOCTORAL STUDENT:

Bogdan Stanciu-Gorun

CLUJ-NAPOCA

2023

Keywords: sorban, serban, Locovoy, gentry, Cernești, Chioar, Cosău, Maramureș,

Contents

Contents	1
Introduction.....	4
Chapter 1. The indigenous elite of today’s northwestern Romania, at the beginning of the Middle Ages. A hypothesis of reconstitution	13
1.1 From the dissolution of the Avar Khaganate to the arrival of the Hungarians	13
1.2. Nobles of the Ultrasilvania Country	20
1.3. A “câmpulung” in Maramureş, in the 13th century.....	22
1.4. “Canesi” - a well-defined social body.	27
1.5. The ennoblement of Maramureş knezes, legend and reality	32
Chapter 2 – The knezial family of Cosău	38
2.1. Diploma awarded to the sons of Locovoi in 1361	39
2.2. Recurrences of a lost diploma, 1361-1796	46
2.3 Explanation of Locovoi anthroponym	49
2.4. The knezial families of Cosău in the 14th-XV centuries.....	52
2.4.1. Historical-geographic context.....	52
2.4.2. Noble families of Cosău in documents	54
2.4.3. Nobles judges and men of the king of Cosău	73
2.5. Albu family from Moldova.....	75
Chapter 3. Moving from Maramures to Chioar	77
3.1. Crisis of the small nobility of Maramureş in the 16th century	78
3.1.2. Pauperisation of the small nobility, reflected by the conscriptions of 1530-1555.....	82
3.2. Politics of colonisation of Chioar with Maramures	86
3.3. The first Şorba in Cerneşti. Family tradition, reality and context	91
Chapter 4. The Şorbans in Cerneşti	96
4.1. The renobilitation of 1609	97

4.2. Document analysis.....	105
4.3. Evolution of the Şorban family during the 17th century	108
Chapter 5. Emigration from Chioar in the 18th century	118
5.1. Economic and social crisis in Chioar, at the beginning of the 18th century.....	118
5.2. The Şerbans, in the Western Plains	122
5.3. The Şorbans, in Satu Mare County.....	129
5.4. Steps to acknowledge nobility	133
5.5. From nobility to elite, general frames on the verge of modernity	137
Chapter 6. Biographical sketches.....	142
6.1. Teodor Şerban (1766-1830).....	142
6.2. Moise Nicoară (1784-1861).....	146
6.3. Teodor Şerban Lupu (1786-1861)	152
6.4. Toma Şorban (1805-1881).....	159
6.5. George Şerban (1808-1896)	167
6.6. Mihai Şorban/ Şerban (1819-1888)	170
6.7. Ioan Şorban (1826-1877).....	178
6.8. Ştefan Şorban (1831-1880).....	188
6.9. Mihai Şerban sr. (1838-1905).....	192
6.10. Freeze-frame: 1900.....	195
6.11. Sorbán János (1866-1924).....	196
6.12. Cornel Şorban (1868-1959)	198
6.13. Guilelm Şorban (1876-1923).....	200
6.14 Mihai Şerban (1887-1947).....	207
6.15. Alexandru Şerban branch, from Hotar.....	213
6.16. Raoul Şorban (1912-2006)	215
6.17. Alexandru Şerban (1922-2004)	219
6.18. Those of today	221

6.19. Relations between the Șorbans and the Șerbans	224
Chapter 7. From princes to leaders of modern Romanian social-political life in Transylvania and Partium. Șorban/ Șerban of Cernești family. Conclusions	226
Bibliography	243
I. Sources:	243
A. Inedited (Archival Funds, Manuscripts)	243
B. Edited (volumes of documents).....	245
C. Periodicals	248
D. Interviews.....	249
II. Books, studies, articles.....	249
III: Doctoral Theses	266
IV. Electronic sources.....	266
V. Maps	267
VI. List of Annexes	267
Annexes.....	270

The Romanian nobility in Transylvania can still be considered a Cinderella of Romanian historiography. A paradox: the social class best prepared to rule and influence history until the modern period is little represented in research, even seeming that the problem has been avoided. There are, of course, several objective causes for this situation, which include the minimising perspective of works coming from Hungarian historiography, the before and interwar approaches, as well as the early stage of research during that period, but especially the ideological constraints of 1948-1989. Of course, during this time, there have also been numerous relevant and commendable research papers that are fundamental to this work, and the period after 1989 gave Caesar what is Caesar's, especially regarding the Romanian nobility in Hațeg and Banat. However, at the level of public opinion, the idea remains that the Romanians in Transylvania did not have a representative noble rank.

On this background, we considered that a study on the history of a family whose origins are to be found in the first generations of documentary-certified Romanian nobles, those from Maramureș from the beginning of the 14th century, which is a focus from the general framework to a specific case of the wider problem of the Romanian nobility in Transylvania, may be appropriate and relevant. To understand its evolution, I sought to reconstitute every time, as plausible as possible, the historical background - political, social, and economic.

The family that is the subject of this research emerged for the first time in history in the 15th century, in Călinești, Maramureș, with the patronym Șorba, as descending from the family of Cosău knezes, mentioned in the previous century. In the 16th century, one of the family heads emigrated to Cernești, on the domain of the Chioar fortress. The surname of this branch is changed to Șorban, with the renobilation, obtained in 1609. In the 18th century, a branch of the family, which emigrates to the Western Plain, to Șiclău, changes its name again, to Șerban. Following the Șorba/Șorban/Șerbanfamily route was a starting point for researching the socio-political realities in several sub-areas where it settled: Maramureș, Land of Chioar, and Western Plain.

At the same time, studying the evolution of this family revealed how a consistent group of leaders of the Romanian social and political life of the 19th century emerged. Thus, without allowing us to speak of a social body that would have pursued a certain group strategy, the case of the Șorban/ Șerban de Cernești family revealing of the diachronic evolution of the small Romanian nobility, the opportunities that its members have exploited and the pressures they had to cope with, depending on the general evolution of the region in which they lived.

The work is structured into six chapters, to which a conclusive chapter is added. The first chapter suggests an interpretation anchored in the contemporary historiographic discourse of the early medieval period in the northwest of present-day Romania, towards the end of which the first Romanian social and political elites appear in the sources.

The second chapter deals with the emergence of the family, which is the subject of research in written sources in the 14th century, and reconstitutes its evolution until the beginning of the 16th century. Also, in this chapter is reconstructed the historical path of the document issued by King Louis the Great in 1361, which mentions knez Locovoi and his six sons. This is the “birth act” in family history. Finally, I tried in this chapter to find the explanation for the name Locovoi, a unique anthroponym in the history of Romanians.

The third chapter discusses the general and local context that caused the impoverishment of the Maramureş nobility in the first half of the 16th century. Further, the phenomenon of emigration from Maramureş to the neighbouring regions is followed and, in the end, the socio-historical picture of the emigration of a family head from Maramureş in the southern neighbourhood, respectively on the domain of Chioar Fortress, is reconstructed.

In the fourth chapter, we discussed the history of the family that emigrated to Chioar and followed its evolution throughout the entire 17th century. I also tried to reconstruct the economic and social realities of the Chioar citadel, considering them to be defining for the way the family evolved during this time.

Chapter number five generally refers to the becoming of the family in the 18th century. Thus, the emigration of a family head from Chioar to the plains drained by Mureş and Crişuri and, later, the move of two other heads of family, to Satu Mare County. I also followed in this chapter the steps taken by all branches of the family, including the original one left in Maramureş, for their nobility to be acknowledged.

The sixth and final chapter of the work, disjoins the history of the Şorban/Şerban family, so far treated unitary, in a series of biographies of some family members, who rose through their activity to find themselves in the social, economic, and intellectual or political elite of their times. This chapter is segmented, around 1900, with an overview of the evolution of the family during the 19th century and ends with an overview of today’s descendants and an overview of the relations between Şorbani and Şerbani.

The reconstruction of the history of a family, a history that extends, in the case of Șorban/Șerban, for seven centuries, is not complete, without elucidating how it acquired its privileged status. It is frustrating, but it is precisely this founding moment, when an ancestor of knez Locovoi rose above his fellow men, in the social hierarchy, that is impossible to reconstitute. Therefore, we set out to replace this “lapsus” by reconstituting the history of the entire social category from which Locovoi and his ancestors came.

Given the well-known lack of detailed sources regarding the beginning of the Romanian Middle Ages, the reconstruction of those times is an arduous enterprise. However, we can say, according to most historians, that the window of opportunity for the formation of state embryos in the north Mureș and west of the Carpathians was the period between the collapse of the Avar khaganate (the last decade of the 8th century) and the installation of the Hungarians in the Carpathian Basin (896).

This political formative period coincides, in the aforementioned area, with a period of formation of the first Romanian-Slavic social elites of some scale and group cohesion. We see these, for the first time, in the “Gesta Hungarorum”. Thus, after the defeat of Gelou (about 900), this elite, including courtiers, castle-keepers and valley or village knezes, gather in Ashchileu and makes a pact with Tuhutum, the conqueror of the voivodeship. It is a partnership between the local nobility and the conqueror, perfect in the logic of time. Similar social developments must have taken place in Maramureș. Combining more disparate historical sources, it can be said that around 1200, when Maramureș first appeared in written sources, there was at least one *câmpulung* in this space, i.e. a territorial-political formation comprising several villages.

How the Romanian elites acted during this period comes to light in the “Epistle to the Sorrowful Lament”, of Master Roger, an Italian monk surprised by the Mongol invasion of 1241 in Oradea. In a passage long discussed in historiography, Master Rogeri recalls a group of local leaders, set up by the Mongol conquerors, whom he calls by the enigmatic term “canesi”. After a critical re-reading of the main ideas recorded on this topic and capitalising on two relatively recent historiographic sources, both from outside Romania, we believe that the identification of “canesi” as being Romanian knezes is unquestionable. Therefore, Master Roger’s written testimony contains the first description of how medieval Romanian society functioned. The brutal behaviour of these knezes, who spoofed, humiliated, and liquidated their opponents of the same race, was in the violent spirit of the times.

Returning to Maramureș, we found that the two legends referring to the colonization of this territory with Romanians, the “Legend of the Origins of the people of Maramureș”, respectively “Legend of Roman and Vlahata” are likely to capture the moment when the native nobles began to be integrated into the frameworks of the Hungarian kingdom. Thus, the rejection of the Mongol invasion of 1285 must have been the event that triggered or accelerated this phenomenon. Based on the merits gained on this occasion, knezes from Maramureș began to be acknowledged as members of the mainstream nobility of the Hungarian kingdom, beneficiaries of privileges emanating from royalty. Also during this period, the integrative pressure of the Hungarian kingdom led to the permanentisation or perhaps only the strengthening of the elective institution of the voivode, a pre-existing institution, which, until then, was temporary or perhaps permanent, but formal, with a real role only in exceptional situations. In 1308 appears in the sources he who might be the first voivode of Maramureș, the one mentioned in Ottokar’s rhyme chronicle of Styria.

Therefore, in the first years of the 14th century, the structure of the upper class of Maramureș society was outlined in its essential features, with families of knezes of villages, families of knezes of the valleys and an elected voivode, at the head of the local social pyramid and mediator of the relationship with the king.

This is the hypothesis of reconstitution of the genesis and evolution of the Maramureș until the 14th century that we propose. Further, the family’s history begins to clear up. One of the valleys knezes, the one on Cosău, whose name we don’t know, had two sons, Albu and Locovoi. They appear in a diploma of 14 May 1361, issued by Louis the Great. Through this act, the six sons of Locovoi, respectively Bud, Șandor, Oprișa, Ioan, Dragomir and Bailă, receive from the king the *kneziatum* of half of the Ozon estate, territory taken from Stan, called Albu. The six received their uncle’s estate with the same rights and obligations as he had previously, which shows that they exercised not a plenary but a conditional dominion. They were therefore in an intermediate phase of achieving full nobility.

Based on the critical analysis of the existing information and interpretations so far, we believe that Locovoi and Albu were brothers, who each ruled half the *kneziatum* of the valley of the Cosău. In 1361, Albu fell into royal disgrace, the most likely cause for this being his transition to Moldova, along with Bogdan, who was to become the first voivode of Moldova. As a result, King Louis the Great confiscated his half of the estate, which he donated to the six sons of Albu’s brother, Locovoi.

The estates on Cosău were overtaken by the Drăgoșești family, who returned from Moldova, towards the end of the 14th century, but the local knezes remained *de facto* masters, in a form of vassality towards Drăgoșești. At the beginning of the 14th century, Drăgoșeștii fell out of favour after their rebellion against King Sigismund of Luxembourg. It is the time when Vint, Bud's son, begins the steps to fully regain Locovoi's legacy. First, in 1404, he presented himself in front of the convention in Lelesz, where he obtained the transcription of his diploma from 1361. Then, in 1405, together with three relatives, Dragoș, Șandor and Bud of Cosău, he intervened at the royal court to receive the estate back. At the end of the year, the four are given possession of all villages in the valley: Berbești, Ferești, Călinești, Balotești, Budești, Vințești and Văleni.

Throughout the 15th century, the history of families detaching from the common trunk of Locovoi/Albu is quite complicated. During these years, they gradually emerge from the condominium and evolve definitively from the ambiguous situation of valley knezes, landowners based on Romanian customary law, to the status of full nobles of the kingdom. The nobles of Cosău move from one village to another by marriage or inheritance, so that the same family can be found as possessing lands in several villages. They are mobile, violent, attacking and defending, judging and pervading each other. They fight with the king and gain his favour, or they do him wrong and are punished. Some of them make a career, become king's people or even noble judges. Towards the end of the century, their estates are increasingly fragmented and divided, farther away from the village of origin. Shortly, they are all people of their time, they act like all their fellows in the Kingdom of Hungary and, by extension, in Europe.

On the other hand, starting with the 15th century, it is observed in several villages on the Cosău Valley that certain patronyms have been established, derived from the first two generations of Locovoi's descendants. In Călinești, from a Sandor mentioned in 1442, appears Dumitru Șorba, the first by this name, mentioned in 1470 as a nobleman in this village.

The Șorba family individualises itself, as we have shown, starting at the latest from 1470, as a noble family in Călinești. We can reconstitute the frameworks of the evolution of the family, looking at the general situation of the nobles of Maramureș. Thus, since the end of the 15th century, they have experienced a phenomenon of pauperisation and restriction of old freedoms. Then, in 1514, the small Maramureș nobles entered into open conflict with the royalty, as allies of Gheorghe Doja (Dózsa György), in the peasant war led by him. After the defeat of the revolt, King Władysław II promulgates in 1515 tough legislation against the rebels, commissioning an

investigation against them. As a result of this investigation, dozens of Maramureșan nobles are stripped of their estates, including a Theodore from Călinești, possibly from the Iurca family, closely related to Șorba.

Gheorghe Doja's war was just a symptom of the *malaise*, which medieval Hungary was experiencing. Not many years would pass, and in 1526, at Mohács, the army of the kingdom was crushed by the Ottoman armies. Unlike the Transylvanian army, which did not take part in the battle, the Maramureș troops were present, and many small nobles fell into battle. After Mohács a long civil war followed, at the end of which the Principality of Transylvania appeared on the map of Europe, with Maramureș annexed to it. Throughout this period and in the ensuing period, the impoverishment of the petty nobility continues in Călinești, captured in a series of conscriptions dating from 1530-1555.

The obvious impoverishment of the small Maramureș nobles, many of whom were as poor as the serfs, as well as the taxation of the possessed, was the main cause of the numerous emigrations from Maramureș, which have been recorded since the 16th century. In the context of this pauperisation, the nobles were the first to leave Maramureș in search of a better life elsewhere, mainly targeting neighbouring counties. A natural outlet for them was the domain of the Chioar fortress, commonly called the Land of Chioar. A family head, from Călinești, moved in this context to Cernești, on the Bolaja Valley, just south of Cosău Valley.

We can only reconstitute its move only based on the context and traditions passed on in the Șorban/Șerban family until today. Thus, both the authors of the family who dealt with its history, as well as the locals of the Șerban family who still live in the village of Brebeni, commune of Cernești have recorded or know the tradition of coming from Maramureș.

According to the family tradition, the one who moved from Maramureș to Chioar was called Samuil Lorba. The move took place after 1566, most likely around 1580. The three sons of this Samuil achieved renobilation in 1609, in Cluj. The three, Simeon, Ioan and another Ioan Șorban of Cernești are also given a coat of arms – a deer framed above stones, on a red shield. The diploma is signed by Prince Gabriel Báthory, who owned the Chioar estate as a personal fiefdom.

When the ennoblement diploma is issued, the name of the family changes, and he receives a final “n”. The fact that it is the same family appears – in addition to family traditions and all contextual arguments – from the transcript in Libri Regii, where the family name appears both in

the form “Sorba” and “Sorban”. The situation will be repeated in a 1651 conscription when both forms of the name were rendered by the reviewer’s hand.

Considering the heraldic insignia on the coat of arms, we consider that the motivation behind the ennoblement was the deeds of courage or skill proved by the Șorbans during a hunting party of the prince, on his domain in Chioar.

Further, during the 17th century, the existence and evolution of the Chernivtsi family are surprised by the urbaries and noble conscriptions of the time. However, it cannot be detached from the evolution of the Chioar domain, which becomes one of the main recruitment pools for Transylvanian regular troops.

Thus, we can detach the following general picture: in the 17th century, the family evolves in Cernești exclusively through two branches, one slightly richer, that keeps the diploma of ennoblement, and one less rich. One hypothesis that we consider plausible is that the richer branch descended from Simeon, the elder of the Șorban brothers ennobled in 1609, while the second comes from the second Ioan mentioned in the diploma, the smallest of them. Both are families of drabants, serving Chioar citadel and part of an elite contingent of the Transylvanian army.

The end of the 17th century and the first half of the next one is a tragic period for Chioar. It is an era of internal struggles and invasions, with changing loyalties of local troops, and catastrophic economic consequences. From time to time the plague haunted, and if it was not enough, the Tatars also invaded (1717). At the same time, however, by integrating the domain into the Habsburg monarchy, there is a breakdown of the social fabric on which the Chioarul has been based for hundreds of years, and an administrative and fiscal oscillation occurs between Hungary and Transylvania. Last but not least, the land was an offensive field of Greco-Catholicism. At the end of these developments, the Lad of Chioar was unrecognizable. From a social point of view, a former land with a specific military purpose, constituted for the service of a fortress, became a “classical” private estate, under the control of the Teleki family. From a military point of view, the fortress, out of date, was dismantled with cannons in 1717. The emotional impact of this event on the soldiers from Chioar is not historically documented, but it must have been a significant one, symbolising the disappearance of a world in which they had found their purpose. The soldiers became peasants, the small nobles no longer had any military function, and, moreover, they were taxed. From an economic point of view, both categories were impoverished along the line of

misfortunes upon the land. The administrative transition, from Hungary to Transylvania and back, was not such as to create any sense of stability.

Faced with these profound transformations, hundreds of peasant and noble families from Chioar emigrated. Most of them settled in the new territories conquered by the Habsburgs from the Ottomans, in the fertile plains in the west of Transylvania, crossed by Mureş; and the three Criş rivers. Among them, between 1715-1720, a Şorban family head settled in Şiclău, close to White Criş. The branch of Şiclău of the family remained Orthodox and lost its nobility (because the diploma remained with the relatives in Chioar), but it was to multiply astonishingly, compared to the previous century, and prosper.

According to the tradition of the family, fixed in writing by MoIse Nicoară – whose mother was of the Şerban family – this Şorban who emigrated, was accompanied by four sons. A census of 1720 lists two Şorban family heads in Şiclău, Petru and Gheorghe, of which Petru was probably the father and Gheorghe the only major son. Over the next decades, Şiclău thrives, as part of the estate granted to the dukes of Modena, from the d'Este family. A 1746 conscription lists no less than 11 Şerban heads of family - this being the first time that the branch of Şiclău appears in sources with this name – among them the chief of the village, Petru.

For the Şorbans left in Chioar things went wrong, still. Therefore, about the middle of the century, driven by impoverishment, a family head moves to the Tăşnad-Camăr area, located at that time in the counties of Crasna and the Middle Solnoc, at the north-western extremity of Transylvania. This family head, whose name we don't know, kept the diploma of ennoblement, so we can assume that he was from Simeon's line. A second head of a family, Ilie, moves to Satu Mare County, to Sânmiclăuş, also in the middle of the century. After 1753, he married the sister of an important figure of the time, Demetrius Raţ, a noble Ruthenian, rich and extremely influential in the Greek-Catholic sphere. His brother-in-law, Ilie Şorban is the basis of a genuine dynasty of Greek-Catholic priests from the Şorban family, who will operate in the northwestern parts of today Romania. The branch originally emigrated to the Tăşnad-Camăr area will also move to Satu Mare, to benefit from the advantages acquired by Ilies's posture. Between these two lines, a close relationship will be maintained until the twentieth century.

At the end of the century, a Şerban from Şiclău, namely Teodor Şerban, parish priest of the village travels to Chioar to acquire a transcription of the diploma of ennoblement, on which occasion the connections between the various branches of the family were resumed. About the

Șorbans left in Cernești, there are no more details until the end of the 18th century. Some of the members of the family in Cernești continued to be professional soldiers, one of them, a *stragemaster* in the imperial army, making several visits to those from Șiclău, towards the end of the 18th century and at the beginning of the next one.

Finally, the original family, remaining in Călinești, had to prove their nobility in the noble investigation processes carried out in Maramureș County between 1749 and 1769. The Șerba family from Călinești - which had also shifted to this form of the name – demonstrated their nobility during the investigation of 1763-1769, on the same report as the Iurca family, from the same locality.

Since the 19th century, there are already numerous data that give the possibility of drawing portraits of family members who have been distinguished by their work.

Teodor Șerban(1766-1830), Orthodox parish priest in Șiclău. He was the uncle of Moise Nicoară. According to a yet unpublished testimonial of the Arad lawyer Ioan Arcoși, it was he and Moise's father, David, who had the idea of sending the former to Vienna, in order to lobby the imperial court for the installation of a Romanian Orthodox bishop in Arad. He later supported his nephew unconditionally, financially and morally.

Moise Nicoară (1784-1861), son of Maria Șerban, sister of Teodor. He was one of the first Romanian law graduates. Scholarly and polyglot, he argued at the Viennese court the cause of the installation of a Romanian bishop in Arad.

Teodor ȘerbanLupu (1786-1861). The first “capitalist” in the family. He settled in Reghin, where he was one of the most affluent people in the first decades of the 19th century. From this position, he refounded the Romanian school in the village. Over the course of his life, he donated large sums of money to support education. He attended the meeting in Blaj on May 15, 1848, where he was elected to the delegation designated to submit the claims of Romanians to the Diet in Cluj. Later, he helped Constantin Roman Vivu and hid and protected the tribunes of his legion. He was one of the top Romanian leaders who signed the application for authorisation of ASTRA's establishment but died before its founding meeting.

Toma Șorban of Cernești (1805-1881) Graduate of theology at Ungvár, established as a priest at Carei, in 1845. He climbed the ranks, to the status of archdeacon of Sătmar, parishioner of the Romanian church in the Carei, vice-archdean of the district of Carei, etc. In these qualities, he was among the prominent members of the Romanian community in Satu Mare County.

Mihai Șorban/ Șerban (1819-1888). A graduate of theology in Vienna, he was one of the canons installed at Gherla when the new Greek-Catholic diocese was founded here in 1853. He supervised the education in the diocese, being also director of the pedagogic school from Gherla, after its move from Nasăud. Polyglot and scholar, he was among the first Romanian composers in Transylvania, and took part in the organisation of the first Romanian choirs, in Oradea. He was also an acclaimed religious painter of the time.

Ioan Șorban (1826 – ca. 1869). An important personality of the Romanian community in Partium in the years 1860-1870, Ioan Șorban remained an unknown figure in Romanian historiography. The pages of this paper are the first contribution to the restoration of an important figure of the time. He was deputy county leader of Bihor, supreme captain of the Stone Fortress District (Chioar), first vice-president of the Romanian cultural association from Arad county, animator and active participant in the cultural life of Romanians in Oradea. In his tenure as supreme captain of the Chioar district, he built a modern edifice for the Romanian school in Șomcuta Mare and generally supported Romanian language education.

Cornel Șorban (1868-1959). Formed under the guidance of his uncle, the canon priest of Gherla, Mihai, followed in his footsteps both in his ecclesiastical career and in erudition. He switched to Roman Catholicism and graduated in theology in Eger. After serving in several dioceses in eastern Hungary, he settled in Ineu, in the county of Arad, where he was a parish priest for a long time. He published numerous religious studies and translations from Romanian, being an author of Hungarian expression. He also wrote a history of the Catholic parish of Ineu. Towards the end of the interwar period he was named canon priest of the diocese of Timișoara.

Guilelm Șorban (1876-1923). He was a famous composer at the time and a politician with a promising career. While his musical work is well known, his political work is less. He was a subprefect and prefect of Solnoc-Dăbâca County, immediately after the Union. A leading member of the NRP in this county, he had deeply democratic and regionalist beliefs and set out in a study on the administration of Transylvania, which enjoyed notoriety at the time.

Mihai Șerban (1887-1947). Agronomist and top politician, he founded and led the current University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine in Cluj. As an agronomist, he published numerous studies and books. As a politician, he began his career as a member of the Transylvanian delegation at the Paris Peace Conference, where he also joined Masonry. Later, he was a loyal ally of Alexandru Vaida-Voevod, whom he followed after leaving NPP. He was an

undersecretary of state for agronomy and minorities in several interwar governments, with the longest period in the Executive spent during the royal dictatorship.

Raoul Șorban (1912-2006). Art historian and painter, during the annexation of Northern Transylvania to Hungary, was among the intellectual leaders of the Romanian community here. After the war, he was rector of the Institute of Arts in Cluj, but then entered the disgrace of the communist regime and was jailed for a while. In the latter part of the 1950s, he was rehabilitated and pursued an academic career in art history, in Bucharest. After the regime change in 1989, he was famed for his ultranationalist political affiliation and several chauvinistic, anti-Hungarian volumes. For his role in saving Jews during the Holocaust, he received the title “Right Among Peoples”, but his merits are seriously questioned by several recent studies.

Alexandru Șerban (1922-2004). He worked in design as a graduate of Agronomy and Construction before becoming a teacher at USAMV, an institution founded by his father. He could not obtain the degree of university professor because he refused to join the Communist Party. He was the first mayor of Cluj after 1989. In the 1990s he edited the four volumes of memoirs of Alexandru Vaida-Voievod.

Nowadays, two members of the Șorban/Șerbanfamily continue the already bisecular tradition of being in the front line of Romanian public life. On behalf of the Șorban branch, we are talking about **Maria-Elena Șorban**, a distinguished musicologist, a scientific first researcher at the “Gheorghe Dima” National Music University, and author of an impressive number of articles and specialised volumes. On behalf of the Șerban branch, we are talking about the internationally renowned director, **Andrei Șerban**.

Bibliography

I. Sources:

A. Unedited (Archival Fonds, Manuscripts)

- County Service of the National Archives (CSNA) Maramures, Bota Family Fond, inventory No 200, a.u. 1, 4, 11, 13, 15.
- CSNA Maramures, Fond 45, Maramures County Prefecture, Series 2: Noble Families of Maramureș, Inventory No 674, family funds:
 - Bud de Budești - a. u. 117,
 - Șandor de Călinești - a. u. 649,
 - Șerba de Călinești - a. u. 661.
 - Mănăilă de Berbești - a. u. 462.
- CSNA Cluj, Fond 101 Chioar District, Administrative Entry Register of Chioar District, 1867.
- Romanian Academy Library, Cluj-Napoca Branch (RAL Cluj), Kemény József Collection, mss. KJ 288/D3, *Diplomatarii Transilvanici Appendix*, vol. III.
- RAL Cluj, Kemény József Collection, mss K.J. 288/C, *Supplementum Diplomatarii Transsilvanici*, vol X.
- RAL Cluj, Manuscripts, reference F. 148 (photocopy) „Urbariul domeniului Chioar și Cavnic. Conscrierea și revizuirea nobililor de pe domeniile donatarilor care slujesc în cetatea Chioar. Conscrierea și revizuirea nobililor donatari de pe domeniul Chioar”.
- Hungarian National Archives (HNA), online databases, available at the web address: <https://adatbazisokonline.mnl.gov.hu/adatbazis/dikalis-osszeirasok>:
 - *Regestum super connumeratione comitatus Maromarusiensis 1530*;
 - *Ratio nobilium jobagionalium in comitatu Maromorosiensis 1542*;
 - *Ratio dice colonorum comitatus Maromorosiensis secundum portas facta ad unum florenum 154*;
 - *Regestum primi subsidii unius floreni et medietatis sexagesime comitatus Maramarusiensis, 1543*;
 - *Comitatus Maromarusiensis primum subsidium 1548*;
 - *Subsidii primi comitatus Maramarwsiensis 1550*;
 - *Subsidium primum comitatus Maromarusiensis 1552*;

- *Regestum comitatus Maramaros 1553*;
- *Regestum super exactione primi subsidii in Comitatu Maromarusiensis 1554*;
- *Regestum super exactione secundi subsidii in comitatu Maramorosiensis 1554*.
- HNA, Diplomatic Archives (Section Q), National Archives of Transylvania (F), KKOL, Neoregstrata (Q 370), cotă: HU-MNL-OL-F 18, mss 36878. The document is digitised at: <https://archives.hungaricana.hu/en/charters/53422>.
- HNA, Liber Regius VI, reference HU-MNL-OL-F 1-Liber Regius VI. Gabrielis Báthory.
- HNA, *Cererea lui Sorbán János privind certificarea originii nobiliare a familiei sale*, reference HU-MNL-OL-Y 1-a-1918-1881, pp. 1-4, 1896.
- HNA, *Ministerul maghiar regal de interne certifică originea nobiliară a consilierului ministerial Sorbán János de Cernești*, reference HU-MNL-OL-Y 1-a-1918-1881, pp. 30-38, 1913.
- HNA, *Cerere în scopul clarificării datelor privind familia domniei sale Cornel Șorban*, cotă HU-MNL-OL-Y 1-a-1918-1881, pp. 47-50, 1918.
- HNA, *Az 1715. évi országos összeírás*, online database at: https://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1715_-evi-orszag-os-szeiras/.
- HNA, *Az 1720. évi országos összeírás online database at:* https://adatbazisokonline.hu/adatbazis/az-1720_-evi-orszag-os-szeiras/.
- HNA, *Mária Terézia úrbéri tabellái: Conscriptio urbarialis oppidi Siklo cum praedio Botos eidem incorporat & parte praedii Bankuta*, online database at: <https://archives.hungaricana.hu/en/urberi/view/arad-siklo/>.
- HNA, Tax archive of Transylvania, Szekreny Collection, vol. VII, booklet 513-E, reference: HU-MNL-OL-F 234-VII. Szekrény-Fasciculus 513-E.
- HNA, *Pálmay József genealógiai hagyatéka (1559-1920)*, reference HU-MNL-OL-P 836 -1-S-469.
- Hungarian National Library (HNL) Széchenyi, Manuscripts Section, Fond no. 36/2979-81, mss. 36/2979, Sorbán János min. tan. és ítélőbíró életrajza, mss. 36/2980, Sorbán Kornél róm. kat. lelkész életrajza. mss. 36/2981, Sorbán Vilmos megyei tisztv. életrajza.
- HNL Széchenyi, obituary collection, Ioan Șorban și Ștefan Șorban, digitalised: <https://dspace.oszk.hu/handle/20.500.12346/543534>
<https://dspace.oszk.hu/handle/20.500.12346/543531>

- *Catalogus venerabilis cleri almae Dioecesis Munkacsinensis pro anno 1814*, Typis Stephani Ellinger, 1814.
- Oros, Ileana, *The monography of the Șorban de Cernești family, with a translation of the ennoblement diploma from May 5, 1609*, typed manuscript found in the personal archive Lucian Oros, 50 pages, cca. 1985.
- *Schematismus venerabilis cleri dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C pro anno MDCCCLIV*, M-Varadini, Typis Aloysii Tichy, 1854.
- *Schematismus venerabilis cleri dioecesis M.-Varadinenses G. R. C. pro anno MDCCCXLVII*, M. Varadini, Typis Aloysii Tichy, 1867.
- *Schematismus venerabili cleri graeci ritus catholicorum diocesis Szamosujváriensis pro anno a Christo nato 1877*, Typographiae Diocesanae, Szamosujvar, 1877.
- *Schematismus venerabili cleri graeci ritus catholicorum diocesis Szamosujváriensis pro anno a Christo nato 1886*, Typographiae Diocesanae, Szamosujvar, 1886.
- Simonchicz, Innocentius, *Noctium Marmaticarum Vigiliae*, Bibliothecae Regnicolari Oblatae. Disertatio de Comitatu Marmarosiensis, 1803. HNL Széchényi, Manuscripts Section, mss. Quart. Lat. 274.

B. Edited (volumes of documents)

- ***, *Actele privitoare la Urdirea si infintiarea Asociatiunei Transilvane pentru literatur'a romana, si cultur'a poporului romanu, date in tipariu de Insasi Asociatiunea*, Tipografia diecezană, Sibiu, 1862.
- ***, *Anuarul Institutelor Gr.-Cat. de Învățământ din Balászfalva (Blaj), Anul Scolastic 1913-1914*, Tipografia Seminarului Teologic Greco-Catolic, Blaj, 1914.
- ***, *Az első Magyarországi népszámlálás (1784—1787)*, Központi Statisztikai Hivatal Könyvtára, Művelődésügyi Minisztérium Levéltári Osztalya, Budapest, 1960.
- ***, *Magyarország tiszti cím- és névtára - XLII. évfolyam*, Magyar királyi állami nyomda, Budapest, 1932.
- Acsády Ignác, *A magyar nemesség és birtokviszonyai a mohácsi vész után*, Kiadja a Magyar Tud. Akadémia, Budapest, 1890.
- Bak, János M., *Online Decreta Regni Mediaevalis Hungariae. The Laws of the Medieval Kingdom of Hungary (2019)*, https://digitalcommons.usu.edu/lib_mono/4.

- Bendász, István, Koi István, *A Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye lelkészségeinek 1792. évi katalógusa*, Nyíregyháza, 1994.
- Bilkei Gorzó, Bertalan, *Szatmár Vármegye nemes családjaihoz pótkötet*, Mátyás Károly Könyvnyomdájának Kiadása, Nagykároly, 1912.
- Bura, László (editor), *Fontes Rerum Scholasticarum, V., Szatmári diákok, 1610-1852*, Szeged, 1994.
- Căpâlnean, Vasile, Coloman, Oszóczi „Un document inedit privind Chioarul secolului al XVII-lea. Conscrierea familiilor nobile românești” in *Marmația*, 7/2, Baia Mare, 2002.
- Ciuhandu Gheorghe, „Conscriptio Domestica Incltyi Comitatus Aradiensis etquidem Processus Zarandensis, Anno 1746”, in Gheorghe Ciuhandu, *Românii din Câmpia Aradului de acum două veacuri. Cu un excurs istoric până la 1752 și însemnări istorice-politice ulterioare*, Diecezana, Arad, 1940.
- Elian, Alexandru, Tanașoca, Șerban (editors), *Fontes Historiae Daco-Romanae*, vol. III, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1975.
- Hurmuzaki, Eudoxiu, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. I/2, București, 1890.
- Joódy, Pál, *Cercetarea calității de nobil în comitatul Maramureș. Anii 1749-1769*, 2nv edition, Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, Cluj-Napoca, 2003.
- Kurz, Anton (editor), *Magazin für Geschichte, Literatur und alle Denk- und Merkwürdigkeiten Siebenbürgens*, vol. II, Kronstadt.
- Lukinich, Imre, Gáldi, László, Fekete Nagy, Antal, Makkai, László *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum*, Instituti historici Europae centro-orientalis in Universitate Scientiarum Budapestinensis, Budapesta, 1941.
- Makkai, László, *Szolnok-Doboka Megye, magyarságának pusztulása a XVII. század elején*, Minerva irodalmi és nyomdai műintézet r.-t., Kolozsvár, 1942.
- Maksay, Ferenc, *Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1990.
- Meteș, Ștefan, „Cercetări și sentințe judecătorești privitoare la românii din ținutul Cetății de Piatră (Chioară) în sec. al XVI-lea (1661)” in *Revista Arhivelor*, VII/1, Arhivele Statului, București, 1946.

- Meteș, Ștefan, *Viata agrară, economică a românilor din Ardeal și Ungaria. Documente contemporane. Vol. I, 1508-1820*. Tipografia „România Nouă”, București, 1921.
- Mihalyi de Apșa, Ioan, *Diplome maramureșene din secolele XIV și XV*, 4th edition, Editura Dragoș Vodă, Cluj-Napoca, 2009.
- *Idem*, 1st edition, 1990 (Máramarosi diplomák a XIV. és XV. Századból, Máramaros-Sziget, 1900).
- *Idem*, 3rd edition, 2002.
- Nicoară, Moise, „Biografia lui Moise Nicoară” in *Biserica și Școala. Foaie bisericească-școlastică, literară și economică*, Anul XXXI, nr. 52, 23 dec. 1907/ 05 ian 1908.
- Pascu Ștefan, (sub redacția), *Documente privind Revoluția de la 1848 în țările române, C. Transilvania*, vol. III, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1982.
- Pascu, Ștefan, (sub redacția), *Documenta Romaniae Historica C. Transilvania*, vol. XII (1361-1365), Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1985.
- Petriceicu Hasdeu, Bogdan, *Archiva Istorică a României*, tomul III, București, Imprimeria Statului, 1867.
- Pop, Ioan-Aurel (coord.), *Diplome maramureșene din secolele XVI-XVIII, provenite din colecția lui Ioan Mihalyi de Apșa*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2012.
- Popa-Lisseanu, G., *Fontes Historiae Daco-Romanorum*, Despărțământul Cluj al ASTREI, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2020.
- Rady, Martyn, Veszprémy László (editors), *Anonymus and Master Roger*, Central European University Press, Budapest-New York, 2010.
- Roller Mihail *et alii* (red.), *Documente privind Istoria României. Veacul XI, XII și XIII. C. Transilvania*, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1951.
- Udvari, István, *A munkácsi görögkatolikus püspökség lelkészégeinek 1806. évi összeírása*, Nyíregyháza, 1990.

C. Periodicals

- *Albina*, Viena/Pesta, 1866, 1867, 1868, 1869, 1870, 1872, 1874, 1876.
- *Amicul Școalei*, Sibiu, 1861, 1864.

- *Aradi Közlöny*, 1923.
- *Aurora Română*, Pesta, 1863, 1864, 1865.
- *Biserica și Școala*, Arad, 1877, 1884, 1888, 1907, 1908.
- *Calendarul Amicul Poporului*, 1901-1914.
- *Concordia*, Pesta, 1862, 1864, 1865, 1867.
- *Csiki Lapok*, 1920.
- *Déli Hírlap*. Timișoara, 1939.
- *Familia*, Pesta/ Oradea, 1867, 1868, 1870, 1871, 1876, 1879, 1889.
- *Federațiunea*, Pesta/ Budapesta, 1869, 1870, 1871, 1873, 1874, 1875.
- *Foaia bisericească și scolastică*, Blaj, 1888.
- *Gazeta Transilvaniei/ Gazeta de Transilvania*, Brașov, 1855, 1858, 1869, 1870, 1864, 1882, 1922.
- *Gura Satului*, Arad, 1875, 1877.
- *Magyar Lapok*, Oradea, 1940.
- *Nemzeti politikai hírlap*, Pesta, 1848.
- *Patria*, 1921, 1922, 1923.
- *Renașterea*, Cluj, 1947.
- *România*, București, 1940.
- *Românul Arad*., 1929.
- *Sionul românesc*, Viena, 1865, 1866, 1872.
- *Szabad Magyarság*, New York, 1958.
- *Școala Română*, Năsăud, 1881.
- *Telegraful Român*, Sibiu, 1864.
- *Temesvári hírlap*, Timișoara, 1937.
- *Transilvania*, Sibiu, 1869, 1871, 1876, 1883, 1886 1942, 1944, 1921.
- *Unirea*, Blaj, 1917.
- *Universul*, 1940.
- *Vasárnapi Újság*, Pesta, 1865.
- *Vestitorul*, Oradea, 1932.
- *Vestul României*, Oradea, 1923.

D. Interviews

- Onița Rus, née Șerban, farmer, Brebeni, Cernești, March 2017.
- Elena-Maria Șorban and son, Wilhelm-Ștefan Șorban, several interviews, Cluj-Napoca 2018-2023.
- Ramona Rebreanu, née Șerban, Cluj-Napoca, March 2023.

II. Books, studies, articles

- ***, *A Pallas nagy lexikona*, 18. kötet: II. pótkötet, K-Z, Pallas Irodalmi és Nyomdai Részvénytársaság, Budapest, 1900.
- ***, Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iași, 2004.
- ***, Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, Editura Humanitas, București, 2006.
- Abulafia, David, *Frederick II: A Medieval Emperor*, Oxford University Press, New York/Oxford, 1988.
- Albu, Nicolae, *Istoria școlilor românești din Transilvania între 1800-1867*, Editura didactică și pedagogică, București, 1971.
- Anca, Alexandru, „Douăzeci de ani dela moartea compozitorului G. Șorban” in *Viața Ilustrată*, An X, Nr. 9, Cluj, 1943.
- Arcoși, Ioan, „Pentru istor'a Episcopiei Aradului” in *Biserica și școala*, II, nr. 27, 2/14 iulie 1878.
- Ardelean, Livia, „Contribuții la studiul nobililor maramureșeni” in Ioan Bolovan, Ovidiu Ghitta (coord.) *Istoria ca datorie, Omagiu academicianului Ioan-Aurel Pop la împlinirea vârstei de 60 ani*, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2015.
- Ardelean, Livia, „Corespondența în limba română dintre Traian Vuia și Mihai Șerban”, in *Banatica*, 30/II, Muzeul Banatului Montan, Reșița, 2020.
- Ardelean, Livia, „Descrierea topografică a comitatului Maramureș 1767-1769” in *Memoria Ethnologica*, XX, nr. 76-77, 2020.
- Ardelean, Livia, „Populația impozabilă a comitatului Maramureș la mijlocul secolului al XVI-lea” in *Revista Arhivei Maramureșene*, 5, Baia Mare, 2012.

- Ardelean, Livia, *Istoria economică și socială a Maramureșului între 1600-1700*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2012.
- Avram, Olivia Monica, *Pagini din viața culturală românească din județul Mureș (secolele XVIII-XIX). Societăți, asociații, colecționari, biblioteci*, Editura Astra Museum, Sibiu, 2014.
- Barițiu, George, *Părți alese din istoria Transilvaniei*, vol. I-III., facsimile edition, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2018.
- Belay Vilmos, *Máramaros megye társadalma és nemzetiségei. A megye betelepüléséről a XVIII. század elejétől*, Sylvester-Nyomda R.-T., Budapest, 1943.
- Belean, Ioan, „Gavril Lazăr de Purcăreți în luptele naționale ale românilor sătmăreni” in *Studii și comunicări*, XI-XII, Muzeul Județean Satu Mare, 1994-1995.
- Berényi, Maria, „Contribuția lui Moise Nicoară la istoria național-culturală a românilor din Ungaria” in *Simpozion. Comunicările celui de-al IV-lea simpozion al cercetătorilor români din Ungaria*, Giula, 1995.
- Bilkei Gorzó Bertalan, *Szatmár vármegye nemes családjai*, Gál Samu Könyvkereskedő Kiadása, Nagykároly, 1910.
- Binder, Pavel, „Contribuții la studiul dezvoltării feudalismului în Maramureș și în nordul Transilvaniei”, in *Studii și articole de istorie*, vol X, Societatea de Științe Istorice și Filologice din RSR, București.
- Bloch, Marc, *Societatea feudală, vol II, Clasele și cârmuirea oamenilor*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1998.
- Bocșan, Nicolae, „Illyrian privileges and the Romanians from the Banat” in *Banatica*, nr. 25, Muzeul Banatului Montan, Reșița, 2005.
- Bocșan, Nicolae, *Contribuții la istoria iluminismului românesc*, Editura Facla, Timișoara, 1986.
- Bodea, Cornelia, „Moise Nicoară. Crâmpene de viață (copilăria)” in *Hotarul Literar-Cultural-Artistic*, Anul IV, nr. 5, Mai 1937, Arad.
- Bodea, Cornelia, *Moise Nicoară, (1784 -1861) și rolul său în lupta pentru emanciparea național-religioasă a românilor din Banat și Crișana*, Diecezana, Arad, 1940.
- Bogdan Ioan, *Scrieri alese*, Editura Academiei RSR, București, 1968.
- Boia, Lucian, *Istorie și mit în conștiința românească*, 3rd edition, București, Editura Humanitas, 2002.

- Bojor, Victor, *Canonicii diecezelor Gr. Cat. de Gherla, 1857-1937*, Imprimeria Fondul cărților funduare, Cluj, 1937.
- Bolca, Vasile, „«Lepturiștii» din Oradea”, in *Transilvania*, An 74, Nr. 11-12, noiembrie-decembrie 1943.
- Bolovan, Ioan, „Asociația Națională Arădeană pentru cultura poporului român (1863-1918): între local și regional”, in Liviu Maior, Ioan-Aurel Pop, Ioan Bolovan (coord.) *Asociaționism și naționalism cultural în secolele XIX-XX*, Academia Română/ Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2011.
- Boroș, Ioan, *Memorialistica*, studiu introductiv, edition and notes by Nicolae Bocșan, Valeriu Leu, Ion Cârja, Costin Feneșan, Cristian Sabău, Cluj, 2012.
- Botezan, Liviu, „Importanța conscripției czirákyene pentru studierea sesiilor iobăgești și a obligațiilor țăranilor aserviți din Transilvania între 1820–1848”, in *Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”*, Series *Historica*, XLI, Cluj-Napoca, 2002.
- Brătianu, Gheorghe I., *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești*, Editura Eminescu, București, 1980.
- Brînzeu, Nicolae, *Jurnalul unui preot bătrân*, 2nd edition, Editura „Fundăția Triade”, 2016
- Bud, Tit, *Date istorice despre protopopiatele, parochiile și mănăstirile române din Maramureș, din timpurile vechi, până în anul 1911*, Tipografia diecezană, Gherla, 1911.
- Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Stării de Odinioară și de azi a Moldovei*, traducere după originalul latin de Gh. Guțu, 2nd edition a II-a, edited by Ana-Cristina Halichias, Editura Fundăției Naționale pentru Știință și Artă, București, 2014.
- Carpentier, Jean, Lebrun, François, *Istoria Europei*, Editura Humanitas, București, 1997.
- Călin, Claudiu, „Ordinul Surorilor de Notre Dame în Dieceza de Timișoara (1923–1949)” in *Identitate și alteritate 5 - studii de istorie politică și culturală*, Presa Universitară Clujeană, 2011.
- Câmpean, Viorel, *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. I-II, Editura Citadela, Satu Mare, 2008-2010,
- Câmpean, Viorel, Săbăceag, Daniel-Victor, „Un precursor al Marii Uniri: arhidiaconul Grigore Pop de Băsești (1815-1901)”, in *Caiete Silvane*, Nr. 6 (185), iunie 2020.
- Câmpeanu, Remus, *Elitele românești din Transilvania veacului al XVIII-lea*, Editura Presa Universitară Clujeană, 2nd edition, Cluj-Napoca, 2008.

- Cârja, Ion, Cârja, Cecilia, „Clerul local greco-catolic din arhidieceza Blajului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: trasee formative și coordonate ale carierei ecleziastice”, in *Anuarul Institutului de Istorie „G. Barițiu”*, Series Historica, tom LIX, Cluj-Napoca, 2020.
- Cernovodeanu, Paul, Edroiu Nicolae, (coord.), *Istoria Romanilor, vol. VI. Românii între Epoca Clasică și Epoca Luminilor (1711-1821)*, Editura Enciclopedică, București, 2002.
- Ceușianu, Alexandru, *Vremuri de Osândă*, editura Ecou transilvan, Cluj-Napoca 2015
- Ciorogariu, Roman, *Zile trăite*, Tipografia Diecezană, Oradea, 1926.
- Ciubotă, Viorel, „Demetriu Raț, nobil din Vezendiu - un binefăcător al bisericilor și mănăstirilor din episcopia Munkacevo” in Viorel Ciubotă, Toader Nicoară, Mikola Vegheș, Liuba Horvat (coord.), *Relații româno - ucrainene. Istorie și contemporaneitate*, Editura Muzeului Sătmărean, 2007.
- Ciugudean, Horia, Dragotă Aurel, and Popescu, Monica-Elena, „The Transylvanian Cradle: The Funeral Landscape of Alba Iulia in the Light of «Stația de Salvare» Cemetery (9th–11th Centuries)” in Marcu Istrate, Daniela, Muresan, Dan Ioan and Rustoiu Gabriel Tiberiu (eds.), *Christianization in Early Medieval Transylvania. A Church Discovered in Alba Iulia and its Interpretations*, Brill, Leiden/Boston, 2022.
- Ciuhandu, Gheorghe, „Un «nobil» român, Moise Nicoară” in *Omagiu lui Ioan Lupaș, la împlinirea vârstei de 60 de ani*, București, 1943.
- Ciuhandu, Gheorghe, *Românii din Câmpia Aradului de acum două veacuri. Cu un excurs istoric până la 1752 și însemnări istorice-politice ulterioare*, edited by Constantin Jinga și Cornel Feraru, Editura Marineasa, Timișoara, 2005
- Constantinescu Nicolae, *Dicționar Onomastic Românesc*, Editura Academiei Republicii Socialiste Române, București, 1963.
- Cosma, Viorel, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, Vol IX, Editura Muzicală, București, 2006.
- Costea, Ionuț, „Diplomele de înnobilitare - o istorie culturală a nobilimii transilvănene în secolul al XVII-lea” in *Caiete de Antropologie Istorică*, Cluj-Napoca.
- Costea, Ionuț, „*Solam virtutem et nomen bonum*». *Nobilitate, Etnie, Regionalism in Transilvania princiară*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2005.
- Cucerzan Vasile-Mihai, *Profesorul Mihai Șerban despre „Agronomia socială”*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2005.

- Curta Florin, Paliga Sorin, *Slavii în perioada migrațiilor*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2023. Dăncuș, Mihai, *Muzeul Etnografic al Maramureșului, Sighetul Marmației - România*, Editura Muzeului Maramureșului, Sighetu Marmației, 2000.
- Curta Florin, *Southeastern Europe in the Middle Ages, 500–1250*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006.
- de Gerando, Auguste, *Transilvania și locuitorii săi*, Vol. I-II, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2014.
- Decei, Aurel, „«Canesii» călugărului Rogerius”, in *Omagiu lui Ioan Lupaș la împlinirea vârstei de 40 de ani*, București, 1943.
- Demșea, Dan, „Inițiative muzeale arădene până la 1881. Colecții, colecționari, donatori, cercetători, expoziții” in *Sargetia. Acta Musei Devensis*, Nr. XXXIV, 2006, Deva.
- Demșea, Dan, „Protopopii Petru Rațiu și Ioan Berceanu în mișcarea națională din Arad (1857-1880) in *Analele Banatului*, Nr. XVI, Muzeul Național al Banatului, Timișoara, 2008.
- Demșea, Dan. „Biografia longevivului avocat omân arădean Ioan Arcoși (1797-1883)” in Aurel Dragoș, Eugeniu Criste (coord.), *Mit, legendă și istorie pe Văile Crișurilor*, Vasile Goldiș University Press, Arad, 2014.
- Demurger, Alain, *Cavalerii lui Christos. Ordinele religios-militare în Evul Mediu (secolele al XI-lea - al XVI-lea)*, Editura Cartier, București, 2003.
- Diaconescu, Marius (coord.) *Nobilimea Românească din Transilvania*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997.
- Diaconescu, Marius, „Răscoala nobililor maramureșeni de la 1492” in Marius Diaconescu (coord.), *Nobilimea Românească din Transilvania*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997.
- Diaconescu, Marius, *Structura nobilimii din Transilvania în epoca angevină*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013.
- Drăgan, Ioan, „Cnezi și nobili români în vremea Corvineștilor” in Diaconescu, Marius Diaconescu (coord.) *Nobilimea Românească din Transilvania*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997.
- Drăgan, Ioan, „Nobilimea românească în Transilvania o problemă controversată în istoriografia română”, in Diaconescu, Marius (coord.) *Nobilimea Românească din Transilvania*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997.

- Drăgan, Ioan, *Nobilimea românească din Transilvania între anii 1440-1514*, Editura Enciclopedică, București, 2000.
- Dumitran, Ana, Gudor Botond, „Înnobilarea românilor în epoca principatului autonom al Transilvaniei și semnificațiile sale religioase” in *Mediaevalia Transilvanica*, Tom III, nr. 1-2. Muzeul Județean Satu Mare, Satu Mare, 1999.
- Edroiu, Nicolae, *Introducere în științele auxiliare ale istoriei*, Tipografia Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1992.
- Faur, Viorel, „Din corespondența inedită a cărturarului bihorean Iustin Popfui” in *Acta Musei Porolissensis*, IV, Muzeul de Istorie și Artă Zalău, Zalău, 1980.
- Feneșan, Cristina, *Constituirea principatului autonom al Transilvaniei*, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- Filipașcu, Alexandru, „Înstrăinarea unor familii și averi Maramureșene prin încuscrirea cu străinii” in *Transilvania*, LXXIII, nr. 10. Sibiu, 1942.
- Filipașcu, Alexandru, *Enciclopedia familiilor nobile maramureșene de origine română*, Editura Eikon, București, 2015.
- Filipașcu, Alexandru, *Istoria Maramureșului*, 2nd edition, Editura Gutinul, Baia Mare, 1997.
- Ghiță, Eugen, „Aspecte privind organizarea administrativ-teritorială și instituțională a comitatului Arad în secolul al XVII-lea”, in Doru Sinaci, Emil Arbonie (coord.) *Administrație românească arădeană*, Vol. II, Editura „Vasile Goldiș”, Arad, 2011.
- Ghiță, Eugen, „Habitatul semiurban și urban în comitatul Arad în secolul al XVIII-lea”, in Ioan Bolovan, Cornelia Mureșan, Mihaela Hărăguș (coord.), *Perspective demografice, istorice și sociologice. Studii de populație. Omagiu profesorului Traian Rotariu la împlinirea vârstei de 65 ani*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2008.
- Gorovei, Ștefan, *Întemeierea Moldovei. Probleme controversate*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1997.
- Guga Ștefan, *Sociologia istorică a lui Henri H. Stahl*, Editura Tact, Cluj, 2015.
- Gyulai, Éva „Báthory Gábor Erdélyi fejedelem heraldikája”, in Pap, Klára, Jeney-Tóth Annamária, Ulrich Attila (editors), *Báthory Gábor és kora*, A Debreceni egyetem történelmi intézete és az Erdély-történeti alapítvány közös kiadása, Debrecen 2009.
- Han, Nicoleta, „Cetatea de piatră - în lumina istoriei medievale” in *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, LII, 2, 2007.

- Hart, Robert Marcel, „O Astră în Nord-vestul țării: Despărțământul Sătmăr-Ugocea al Astrei (1898-1940)” in *Caiete de antropologie istorică*, Anul XIV, nr. 1-2 (26-27) Ianuarie–Decembrie 2015, Cluj-Napoca.
- Hitchins, Keith *Afirmarea națiunii: mișcarea națională românească din Transilvania, 1860/1914*, Editura Enciclopedică, București, 2000.
- Hitchins, Keith, „Românii” in *Monarhia Habsburgică (1848-1918)*, Vol. II, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane - Polirom, Cluj-Napoca - Iași, 2021.
- Horvat, Marian, „Considerații generale privind nobilimea românească din comitatul Maramureș în timpul regelui Matia Corvin (1458-1490)” in *Buletinul Cercurilor Științifice Studentești*, 22, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016.
- Hossu, Valer „Repere istorice în cultura populară din zona Chioarului”, in *Acta Musei Porolissensis*, nr. XX, 1996, Muzeul de Istorie și Artă, Zalău.
- Hossu, Valer, „Constituirea domeniului Cetății de Piatră (Chioar) și raporturile sale cu «pădurile» Finteuș, Chechiș și Ardud” in *Acta Musei Porolissensis*, IX, Zalău, 1985.
- Hossu, Valer, „Istoricul localității Răstoci (III)” in *Acta Musei Porolissensis*, VI, Muzeul de Istorie și Artă, Zalău, 1982.
- Hossu, Valer, „Începuturile Cetății de Piatră (Chioar) din «pădurea» Sălajului” in *idem*.
- Hossu, Valer, „Începuturile satului Răstoci” in *Acta Musei Porolissensis*, IV, Muzeul de Istorie și Artă, Zalău, 1980.
- Hossu, Valer, „Voievozii din Chioar în secolele XIV-XV” in *Acta Musei Porolissensis*, VIII, Muzeul de Istorie și Artă, Zalău, 1984.
- Hossu, Valer, *Nobilimea Chioarului*, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu”, Baia Mare, 2003.
- Ilieș, Gabriela, *Țara Maramureșului. Studiu de geografie regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007.
- Ioanoviciu, Demetriu „Zile triste din viața lui Moise Nicoară” in *Biserica și Școala*, Anul XLII, nr. 13, 25 martie (7 aprilie) 1918, Arad.
- Iorga, Nicolae „La «Romania» danubienne et les barbares au VIe siècle”, in *Revue belge de philologie et d'histoire*, vol. 3, 1924.
- Iorga, Nicolae, „O mărturie din 1404 a celor mai vechi «moldoveni»” in *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice*, Seria III, Tom VI, Editura Cultura Națională, București, 1927.
- Iorga, Nicolae, *Istoria României*, vol. III, București, 1937.

- Ivanciuc Teofil, „Primele atestări ale târgurilor de coroană maramureșene” in *Revista Arhivei Maramureșene*, nr. 9, Baia Mare, 2016.
- Jako, Zsigmond, „Cercetarea izvoarelor diplomatice în Transilvania” in *Studii și Materiale de Istorie Medie*, Muzeul Brăilei, Editura Istros, vol. XVIII, 2000.
- Jobst, Clemens, Stix. Helmut, „Florin, crown, schilling and euro: an overview of 200 years of cash in Austria” in *Monetary Policy & the Economy*, Q3/4, Oesterreichische Nationalbank, 2016.
- Kádár József, Réthy László, Tagányi Károly, *Szolnok-Doboka vármegye monographiája*, vol II, Deés, 1900.
- Kalous, Antonin, „Elfeleddt források a mohácsi csatáról. Antonio Burgio pápai nuncius jelentései és azok hadtörténelmi jelentősége” in *Hadtörténelmi Közlemények*, 120, nr. 2, Argumentum Kiadó, 2007.
- Kempelen Bela, *Magyar nemes családok*, IX. kötet, Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1915.
- Király, Bela, „Neo-Serfdom in Hungary” in *Slavic Review*, 34(2), 1975, Cambridge University Press, 1975.
- Kiss, Erika, „Mesél a múlt (I. rész). Fecske, Sorbán, Gyila családok Fényszaruban, in *Pipafüst*, Jászfényszaru, An III, Nr. 7, iulie 2009.
- Köpeczi Béla (general editor), Makkai László, Mócsy András (editors), *History of Transylvania*, vol. I-III, Social Science Monographs, Boulder, Colorado; distributed by Columbia University Press, New York, 2001.
- Kraus, George, *Cronica Transilvaniei 1608-1665*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1965.
- Latiș, Nicoleta, *Tezaur spiritual și cultural careian - dicționar de schițe biobibliografice* -, Editura Citadela, Satu Mare, 2014.
- Lazăr, Emil, *G. Șorban, cu Eminescu peste meridiane și vreme*, Dej, 2001.
- Lăzărescu, Emil, „Despre voievodul românilor din 1307-1308, amintit de cronică lui Ottokar de Styria” in *Analele Academiei Române, Memoriile Secțiunii Istorice*, Seria III, Tomul XXVII.
- Lefter, Lucian-Valeriu, „Neamuri și înrudiri la boierii lui Ștefan cel Mare” in *Studii și Materiale de Istorie Medie*, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, vol. XXVII, 2009.
- Lendvai, Paul, *Ungurii. Timp de un mileniu învingători în înfrângeri*, Editura Humanitas, București.

- Madgearu, Alexandru, „Răscoala aromânilor din Thessalia din anul 1066” in *Anuar. Studii de securitate, apărare națională și istorie militară. 1999*, București, 2000.
- Madgearu, Alexandru, *Asăneștii. Istoria politico-militară a statului dinastiei Asan (1185-1280)*. Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște 2014.
- Madgearu, Alexandru, *Expansiunea maghiară în Transilvania*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2019.
- Madgearu, Alexandru, *Românii în opera notarului anonim*, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2001.
- Marco, Gabriela Adina, „Familia Cervencovici - «dinastie” de preoți», in *Ecclesia*, Anul XV, nr. 4 (65), noiembrie 2014.
- Marco, Gabriela Adina, „Familia nobiliară Mercea de Nădlac” in *Ecclesia*, nr. 3 (64), An XV, august 2014.
- Marco, Gabriela Adina, „Familia Șerban – generații peste timp”, in *Administrație românească arădeană. Studii și comunicări din Bana-Crișana, Volumul V*, „Vasile Goldiș” University Press, Arad, 2012.
- Marco, Gabriela Adina, „Preoți nădlăcani proveniți din familii nobiliare” in *Ecclesia*, nr. 5 (46), An XI, decembrie 2010.
- Marco, Gabriela Adina, *Nădlac, Elite ecleziastice. Preoți și învățători confesionali ortodocși*, Editura Tiparnița, Arad, 2019.
- Marco, Gabriela-Adina, *De la Nădlac la Alba Iulia. Implicarea nădlăcanilor în mișcarea națională românească (1867-1918)*, Editura Tiparnița, Arad, 2018.
- Marcu Liviu (editor), *Constituțiile Aprobate ale Transilvaniei*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1997.
- Marian, Lazăr, *Primarii Clujului 1919-2012*, Vol. I, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2013.
- Marțian, Cristian, „Învățământul confesional român ortodox in protopresbiteriatul Cetății de Piatră (Chioar) (1850-1906)” in *Studia Universitas „Babeș-Bolyai”*, *Theologia Orthodoxa*, Vol. 56, Nr. 2, Cluj-Napoca, 2011.
- Matei, Pamfil ASTRA Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, 1861-1950, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986.
- Miculescu-Prăjescu, I. C. „Boieri moldoveni din veacul al XV-lea. Stanciu pârcaľab de Hotin și Stanciu Marele”, in *Revista de Istorie Română*, VIII, 1938.

- Miklosich, Franz, *Die Bildung der slavischen Personennamen*, Aus der Kaiserlichköniglichen Hof- und Staatsdruckerei, Wien, 1860.
- Moga, Ioan, „Voievodatul Maramureșului. Probleme istorice și chestiuni de metodă științifică” in *Anuarul Institutului de Istorie Națională*, Sibiu, 1945.
- Moga, Ioan, *Voievodatul Transilvaniei. Fapte și interpretări istorice*, Tipografia „Cartea Românească din Cluj”, Sibiu, 1944.
- Moldovan, Andrei, „Districtul Chioarului. Perioada de funcționare și arhiva creată” in *Revista Arhivelor*, nr. 3, 1978.
- Morariu, Tiberiu, „Emigrări maramureșene în Transilvania” in *Transilvania*, nr. 8-9, anul 75, 1944.
- Năgler Thomas, *Așezarea sașilor în Transilvania*, Editura Kriterion, București, 1992.
- Nagy, Iván, *Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal*, vol. X, Kiadja Ráth Mór, Pest, 1863.
- Neagoe, Stelian, *Istoria Guvernelor României*, Editura Machiavelli, București, 1999.
- Netea, Vasile, *Constantin Romanu-Vivu, prefectul Legiunii XII, în anii 1848-1849*, Editura Societății Tinerimii Române „Constantin Romanu-Vivu”, Târgu-Mureș, 1937.
- Netea, Vasile, *Mureșul superior - vatră de cultură românească*, Editura Cuvântul, București, 2006.
- Olteanu, Ioan, *Revoluția de la 1848 din Câmpia Transilvaniei*, Editura Arhipelag XXI, Târgu-Mureș, 2014.
- Pál Engel, *Regatul Sfântului Stefan. Istoria Ungariei Medievale 895-1526*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2006.
- Pall, Francisc, „Românii din părțile sătmărene (Ținutul Medieș) în lumina unor documente din 1377” in *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, XII, 1969.
- Pallotti, Ricardo, „Gli Austria-Este tra la corte di Vienna e l’Ungheria. Alcuni spunti di ricerca” in *Verbum - Analecta Neolatina*, 23, Nr. 2, 2022.
- Pálosfalvi, Tamás, *From Nicopolis to Mohács. A History of Ottoman-Hungarian Warfare, 1389–1526*, Brill, Leiden/ Boston, 2018.
- Panaitescu, P. P., *Cronicile slavo-române din sec. XV-XVI publicate de Ioan Bogdan*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1959.
- Panaitescu, P. P., *Introducere la istoria culturii românești*, Editura Științifică, București, 1969.

- Papacostea Șerban, *Românii în secolul al XIII-lea. Între cruciată și imperiul mongol*, Editura Enciclopedică, București, 1993.
- Papiu Ilarian, Alessandru, *Istoria românilor din Dacia Superioară*, vol. I, Casa de editură „Mureș”, Târgu-Mureș, 1996.
- Pascu Ștefan, *Voievodatul Transilvaniei*, vol. I-IV, Editura Dacia, Cluj, 1971-1989.
- Pascu, Ștefan, Theodorescu Răzvan (coord.), *Istoria românilor, Vol. III: Genezele Românești*, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Pavel, Constantin, „Idei-oameni-fapte. Centenarul școalelor din Beiuș”, in *Observatorul. Revistă documentară*, An I, Nr. 4, Beiuș, Iunie 1928.
- Păcurariu, Mircea, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, vol. I-III, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980-1981.
- Pecican, Ovidiu, „Legenda Originii Maramureșenilor - un program al luptei românilor din Maramureș pentru păstrarea autonomiei (circa 1343-1362)” in *Troia, Veneția Roma*, vol. I, Europress Group, București, 2007.
- Pecican, Ovidiu, „Pe urmele confruntării dintre Basarab I și Carol Robert: Legenda descălecatului pravoslavnicilor creștini (1320-1330)” in *Troia, Veneția Roma*, vol. I, Europress Group, București, 2007.
- Ploeșteanu, Grigore, *Contribuții la cunoașterea vieții culturale și politice a românilor din ținuturile mureșene. Studii și portrete*, Editura Veritas, Târgu Mureș, 2010.
- Pop, Aurel, „Theodor Kövály (Chioreanu), un vestit profesor la Beiuș născut la Portița” in *Acta Musei Porolissensis*, Editura Porolissum, Zalău, 2012.
- Pop, Elie, „Monografia Șomcutei Mari” in *Gazeta Transilvaniei*, An LIX, Nr. 16, Brașov, 21 an/2 fev 1896.
- Pop, Ioan, Moldovan, Liviu, „Grăniceri năsăudeni la Reghin după revoluția de la 1848-1849. Documente inedite” in *Arhiva Someșană*, III, Muzeul Năsăudean, Năsăud, 1975.
- Pop, Ioan-Aurel, „*Din mâinile valahilor schismatici*”. *Românii și puterea în Regatul Ungariei medievale (secolele XIII-XIV)*, Editura Litera, București, 2011.
- Pop, Ioan-Aurel, „Elita românească din Transilvania în secolele XIII-XIV (origine, stat, evoluție)” in Marius Diaconescu (coord.), *Nobilimea românească din Transilvania*, Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 1997.
- Pop, Ioan-Aurel, „Genealogii maramureșene medievale. Exemplul familiei Gorzo (Gurzău) de Ieud”, in *Maramureș, vatră de istorie milenară*, vol. VII, Editura Dragoș Vodă, Cluj-Napoca, 2007.

- Pop, Ioan-Aurel, „How Romanians say it, in the people’s words: local onomastics and toponymy in Latin Transylvanian documents” in *Anuarul Institutului de Istorie „G.Barițiu”*. Series Historica, Supplement 1, „Literacy Experiences concerning Medieval and Early Modern Transylvania”, Cluj-Napoca, 2015.
- Pop, Ioan-Aurel, „Un privilegiu regal solemn din 1366 și implicațiile sale”, in *Mediaevalia Transilvania*, vol I, Satu Mare, 1997.
- Pop, Ioan-Aurel, *Hunedoreștii. O familiei europene*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2020.
- Pop, Ioan-Aurel, *Instituții medievale românești. Adunările cneziale și nobiliare (boierești) în secolele XIV-XVI*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991.
- Pop, Ioan-Aurel, *Românii și maghiarii în secolele IX-XIV. Geneza statului medieval în Transilvania*, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2003.
- Pop, Ioan-Aurel, Thomas Năgler, Magyari András (coord.), *Istoria Transilvaniei*, vol. III, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2003-2008.
- Popa, At., „Biserica de lemn din Reghin”, in *Acta Musei Napocensis*, Nr.XIV, Cluj-Napoca, 1977.
- Popa, Demetriu, „În caus’ a lui Moise Nicóra” in *Biserica și Școala*, Anul III, nr. 12, Arad, 18/30 mar 1879.
- Popa, Radu *Cnezatul Mării. Studii documentare și arheologice în Maramureș, cu un studiu antropologic al cimitirului din Giulești întocmit de Ioana Popovici*, Muzeul Județean Maramureș, Baia Mare, 1969.
- Popa, Radu *Țara Maramureșului în veacul al XIV-lea*, 2nd edition, îngrijită de Adrian Ioniță, Editura Enciclopedică, București, 1997.
- Popa, Radu, „Premisele cristalizării vieții statale românești” in Nicolae Stoicescu (coordinator), *Constituirea statelor feudale românești*, București, Editura Academiei, 1980.
- Popa, Radu, *La începuturile Evului Mediu românesc. Țara Hațegului*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.
- Popa-Andrei Mirela (coordonator) et alii, *Canonici, profesori și vicari foranei din Biserica Română Unită (1853- 1918), dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013.
- Popa-Andrei, Mirela (coordonator) et alii, *Canonici, profesori și vicari foranei din Biserica Română Unită (1853- 1918), dicționar*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2013.

- Popa-Andrei, Mirela „Priestly dynasties: recruitment pools for the greek-catholic clerical elite. Case study: the Dioceses of Oradea and Gherla (1853-1918)” in *Anuarul Institutului de Istorie „G. Barițiu”*. Series Historica, Supliment 1, „Elites of the Modern Period in the Romanian Historical Research (18th century to 1948)”, Cluj-Napoca, 2016.
- Popovici, Vlad, „Elita românească din Transilvania și Ungaria perioadei dualiste în perspectivă istoriografică, între «național» și «social»” in Cristian Ploscaru, Mihai-Bogdan Atanasiu (editors), *Elitele puterii-putere elitelor în spațiul românesc (secolele XV-XX)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2018, p. 56.
- Popovici, Vlad, *Studies on the Romanian Political Elite from Transylvania and Hungary (1861-1918)*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2012.
- Porumb, Marius, *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania. Sec. XIII-XVIII*, Editura Academiei Române, București, 1998.
- Prodan, David, *Iobăgia din Transilvania în secolul al XVI-lea*, vol. I-II, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967-1968.
- Prodan, David, *Iobăgia în Transilvania, în secolul al XVII-lea*, vol. I-II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986-1987.
- Prodan, David, *Transilvania și iar Transilvania. Considerații istorice*, Editura Enciclopedică, București, 2002.
- Pușcariu, Ioan Cavalier de, *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, Vol I-II, Tiparul tipografiei arhidiecezane, Sibiu, 1892-1895.
- Pușcaș, Angelica, *Țara Chioarului. Studiu de geografie regională*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007.
- Pușcaș, Vasile, Turcuș, Veronica, Turcuș Șerban (coord.), *Leadership academic clujean (1919-2019)*, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2019.
- Rad, Ilie, „«Întâlnire» târzie cu Raoul Șorban” in Silvestri, Artur (coord.), *Patriarhul Ardelean. Studii, eseuri și evocări despre Raoul Șorban*, Editura Intermundus, București, 2008.
- Radosav Doru, „Introducere” in *Lupta Românilor din Județul Satu Mare pentru făurirea statului național unitar Român : Documente, 1848-1918*, Direcția Generală a Arhivelor Statului din Republica Socialistă România, București, 1989.
- Radosav, Doru, „Aspecte ale învățământului românesc din secolele XVIII-XIX, în Satu Mare” in *Studii și comunicări*, IV, Muzeul Județean Satu Mare, 1980.

- Rady, Martyn, „The Forgeries of Baron József Kemény”, in *The Slavonic and East European Review*, vol. 71, nr. 1, 1993.
- Ranca, Ion, „Punctele Petițiunii Națiunii Române în discuția adunării populare din 8 mai din Reghin, premergătoare Adunării Naționale de la Blaj”, in *Revista Arhivelor*, anul L, vol XXV, supliment, 1973.
- Rădulescu, Mihai Sorin, *Genealogii*, Editura Vreamea, București, 2018.
- Rezachevici Constantin, *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova a. 1324 - 1881, Partea I, Secolele XIV-XVI*, Editura Enciclopedică, București, 2001.
- Rusu, Adrian Andrei, *Castelarea Carpatică*, Editura Mega, 2005.
- Sălăgean, Tudor, „From Terra Ultrasilvana to Regnum Erdeelw: Notes on the Historical Evolution of Transylvania in the 10th Century”, in Marcu Istrate, Daniela , Muresan, Dan Ioan and Rustoiu Gabriel Tiberiu (eds.), *Christianization in Early Medieval Transylvania. A Church Discovered in Alba Iulia and its Interpretations*, Brill, Leiden/Boston, 2022.
- Sălăgean, Tudor, *Transilvania în a doua jumătate a secolului al XIII-lea. Afirmarea regimului congregațional*, Centrul de Studii Transilvane/ Institutul Cultural Român, Cluj-Napoca, 2003.
- Sălăgean, Tudor, *Țara lui Gelou. Contribuții la istoria Transilvaniei de Nord în secolele IX-XI*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2006.
- Sălăgean, Tudor, *Un voievod al Transilvaniei, Ladislau Kán 1294-1315*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2007.
- Sdrobiș, Dragoș Constantin, „Considerații cu referire la naționalismul lui Raoul Șorban” in *Studia Universitatis Cibiniensis. Series Historica*, Vol. VI, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2009.
- Shafir, Michael, „Raoul Șorban – În loc de necrolog”, in *Revista 22*, An XV, nr. 856, 4-10, București, august 2006.
- Sigmirean, Cornel, *Istoria formării intelectualității românești din Transilvania și Banat în epoca modernă*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
- Silvestri, Artur (coord.), *Patriarhul Ardelean. Studii, eseuri și evocări despre Raoul Șorban*, Editura Intermundus, București, 2008.

- Sinaci, Doru, „Constituirea primei formațiuni politice românești din Monarhia Habsburgică”, in *Analele Aradului*, An I, Nr 1, Asociația Națională Arădeană, Arad, 2015.
- Spinei, Victor, *Moldova în secolele XI-XIV*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1982.
- Stahl, Henri H., *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*, 2nd edition, vol. II, Editura Cartea Românească, București, 1998.
- Stanciu-Gorun, Bogdan, „Familia Șorban/ Șerban, in secolele XIV-XVII. Schiță genealogică” in *Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2020.
- Stanciu-Gorun, Bogdan, „Prima mărturie despre societatea românească medievală” in *Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”*, LXI, Series Historica, Supliment Nr. 1, *Lucrările conferinței internaționale „Identitate și diversitate în Europa. Istorie, societate, relații internaționale”*, Cluj-Napoca, 2022.
- Surdu, Bujor, „Conferința de constituire a Partidului Național Român din Ungaria” in *Anuarul Institutului de Istorie Cluj*, XI, Editura Academiei RSR, Cluj, 1968.
- Szentgyörgyi, Maria, *Kövár vidékének társadalma*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1972.
- Șerban, Alexandru Brăduț, *Singurătatea verticalelor. Jurnalul unei vieți frânte*, ediția a II-a, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2003.
- Șerban, Alexandru, „Amintiri peste generații”, Editura Echinox, Cluj-Napoca, 2009.
- Șerban, Andrei, *O biografie*, Editura Polirom, Iași/București, 2006.
- Șorban, Raoul, *Invazie de stafii. Însemnări și mărturii despre o altă parte a vieții*, Editura Meridiane, București, 2003.
- Ștef, Dorin, *Dicționar etimologic al localităților din județul Maramureș*, Editura Ethnologica, Baia Mare, 2016.
- Tamás Fejér, Anikó Szász, „The so-called Libri Regii Protocols of the Transylvanian Princes” in *Colloquia. Journal of Central European History*, Vol. XIII, Nr. 1–2, 2006.
- Temian, Laura, Temian, Lazăr, Băințan, Valentin, Dragomir, Zamfir, Ardelean Laviniu, *File de cronică: ținuturile Chioar, Codru, Lăpuș, Maramureș. Vol. 1 (din paleolitic până în 1918)*, Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” Baia Mare, Baia Mare, 2016.

- Theodorescu, Răzvan, Porumb Marius (editors), *Arta din România. Din preistorie în contemporaneitate*, Vol. I-II, Editura Academiei Române & Editura Mega, București & Cluj-Napoca, 2018.
- Tibori Szabó, Zoltán, *Frontiera dintre viață și moarte. Refugiul și salvarea evreilor la granița româno-maghiară (1940-1944)*, Editura Compania, București, 2005.
- Tiron, Tudor-Radu, „Despre dreptul la stemă în Transilvania secolului XVII”, in *Studii și Materiale de Istorie Medie*, Vol. XXIV, 2006.
- Turcuș, Șerban (coordonator), Dincă, Adinel, Hasan, Mihai, Vizauer, Victor, *Antroponimia în Transilvania medievală (secolele XI-XIV). Evaluare statistică, evoluție, semnificații*, vol. II, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2011.
- Ureche, Grigore, *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1958.
- Vaida-Voevod, Alexandru, *Memorii*, vol. II, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995.
- Vereș, Eva, „Criza elitelor de ieri și de azi. Elite false sau deghizate”, in Mihaela Natea, Săcălean, Roxana Mihaly, *Elitele politice și securitatea națională a României*, Editura Pro Universitaria, București, 2018.
- Vișovan, Gheorghe, Iuga, Vasile, Șerba, Maria *Călinești. Locuri, oameni, fapte, și tradiții*, Editura Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș Vodă”, Cluj-Napoca, 2010.
- Vizauer, Victor, „Antroponimele românilor din comitatul Maramureș în veacului al XIV-lea” in *Marmația*, 14, Muzeul Județean de Istorie și Arheologie Maramureș, Baia Mare, 2017.
- Vizauer, Victor, „Poreclele/supranumele maramureșenilor în veacul al XIV-lea” in *Acta Musei Maramorosiensis*, nr. 14-15, 2018-2019.
- Wenzel Gusztav, „Kritikai fejtegetések Máramaros megye történetéhez” in *Magyar Akadémiai Értesítő*, XVII, Eggenberger Ferdinánd M. Akadémiai Könyvtárusnál, 1857.
- Wickham, Christopher, „Problems of Comparing Rural Societies in Early Medieval Western Europe” in *Transactions of the Royal Historical Society*, vol. II, 1992.
- Wickham, Christopher, *The Inheritance of Rome. A history of Europe from 400 to 1000*, Penguin Books, London - New York, 2010.
- Williams, Hywell, *Emperor of the West. Charlemagne and the Carolingian Empire*, Quercus, London, 2011.

- Zăpârțan, Liviu, *Contribuții la critica teoriilor elitare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- Zub, Alexandru, „O nouă temă în istoriografia română: elitele (Pe marginea unui proiect)” in *Xenopolitana*, An IV, nr. 1-4, Iași, 1996.

III: Doctoral Theses

- Pop, Ioana-Teresia, *Societatea maramureșeană în secolele XIV-XVI: nobili și relații între familiile comitatului*, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 2017.
- Sigmirean, Cornel, *Formarea intelectualității românești din Transilvania (1867-1918). Studenți români la institutele de învățământ superior din Transilvania, Ungaria și Slovacia*, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1999.
- Zăpârțan, Liviu-Petru, *Teoriile elitelor. Contribuții la critica marxistă a elitismului social-politic*, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, 1974

IV. Online sources

- ***, *Csernefalvy László (Orosháza 1929 - 2017.10)*
<https://www.magyarfutball.hu/hu/szemelyek/adatlap/25798/csernefalvy-laszlo>.
- Brândușa, Armanca, *Interviu | Regizorul Andrei Șerban: Trăim un curent absurd. Radicalismul de stânga e atât de crud, de dement, de simplist*
<https://romania.europalibera.org/a/interviu-andrei-serban/32190115.html>.
- McDowel, Paul, „Political Anthropology: a Cross-cultural Comparison”, subcapitolul „Ranked societies and chiefdoms” in Brown, Nina, McIlwraith Thomas, Tubelle de González, Laura, *Perspectives: An Open Introduction to Cultural Anthropology*, The American Anthropological Association, 2020.
<https://pressbooks.pub/perspectives/chapter/political-anthropology-a-cross-cultural-comparison/>.
- Popa, Mircea, *Guilelm Sorban – Un mare compozitor uitat*.
<https://arhivaromaneasca.wordpress.com/arhive/arhive-ignorate/mircea-popa-guilelm-sorban-un-mare-compozitor-uitat/>.

- Editura Polirom, *Cărțile autorului Andrei Șerban*, <https://polirom.ro/autori/1562-andrei-serban>.
- Hotnews.ro, *Regizorul Andrei Șerban explică de ce a plecat de la Columbia University: Corectitudinea politică, un icter al Americii / Decana a spus că trebuie să angajăm un nou profesor, de preferință o femeie de culoare, care dacă este gay e foarte bine* <https://www.hotnews.ro/stiri-esential-23471794-video-regizorul-andrei-serban-explica-plecat-columbia-university-corectitudinea-politica-icter-americii-decana-spus-trebuie-angajam-nou-profesor-preferinta-femeie-culoare-care-daca-este-gay-foarte-bine.htm>.
- Radio România Cultural, *PORTRET: Regizorul Andrei Șerban, un profesionist universal* <https://www.radioromaniacultural.ro/sectiuni-articole/teatru-si-film/portret-regizorul-andrei-serban-un-profesionist-universal-id13194.html>.
- Teatrul Național București, *Andrei Șerban*, <https://www.tnb.ro/ro/andrei-serban>.

V. Maps

- „Munții Gutâi, Lăpuș și Țibleș - harta turistică 1: 60 000”, 2nd editoin, Editura Dimap, Budapesta, 2014.

VI. List of Annexes

- Annex I – Simplified family tree of the Șorban/ Șerban family
- Annex II – The manuscript of Innocentius Simonchicz, *Noctium Marmaticarum vigiliae* (1803), the first historiographical work mentioning the diploma of 1361, awarded to the six sons of Locovoi (Cover and the respective page).
- Annex III – Diploma of 1361, as reproduced in the Kemény József Collection
- Annex IV – The oldest transumpt of the diploma from 1361, issued by the Convent of Cluj-Mănăștur in 1635, preserved at the Hungarian National Archives
- Annex V – Copy from 1796 of a translation of the 1361 diploma issued for the Bud of Budești family (first and last page)
- Annex VI – The family tree of the Șandor of Călinești family, produced in the process of proving nobility, in the 18th century (Detail, up to 1630.)

- Annex VII – Photocopy of the diploma of 14 May 1609, through which the brothers Simion, Ioan and the other Ioan Șorban were ennobled
 - Annex VIII – Entry from the Libri Regii corresponding to the ennoblement of the three Șorban brothers
 - Annex IX – Mandate of taking possession of the Șorban brothers in their estate in Cernești, issued as a result of the diploma of ennoblement
 - Annex X – Conscription of the nobles, 1651, Cernești sequence, where the nobles Moisin and Ioan Șorban are mentioned
 - Annex XI – Conscription of 1720, sequence Șiclău, mentioning the first two family heads of Șorbans, Petru and Gheorghe.
 - Annex XII – Transumpt after the ennoblement diploma of 1609, obtained by the Orthodox parish priest of Șiclău, Teodor Șerban, in 1794
 - Annex XIII – An agricultural census of the village Cernești from 1792, part of the acts of a process between several nobles for the possession of the village. On the estate received by the three Șerban brothers in 1609 there were ten households.
 - Annex XIV – Letter of Acknowledgement of the Nobility of the Șerba family of Călinești from 1793
 - Annex XV – Inscription on the iconostasis of the wooden church in Reghin, which mentions that the painting was rebuilt by Teodor Șerban Lupu and his wife
 - Annex XVI – Portrait by Ion Bușitia: Iuliana Borlan, daughter of Toma Șorban.
 - Annex XVII - George Serban, Orthodox parish priest in Nadlac
 - Annex XVIII – Mihai Șorban/Șerban, Greek-Catholic canonical of the Gherla Diecese, painter, and composer.
- Annex XIX – The obituary of Ioan Șorban, Supreme Captain of the Stone Fortress District (Chioar) between 1864 and 1867
- Annex XX – The bilingual obituary of Ștefan Șorban
 - Annex XXI – The four sons of Ștefan Șorban: Ștefan (Primpretor of Miercurea Ciuc), Guilelm (compositor, prefect of Solnoc-Dăbâca County), Cornel (Roman Catholic canonical of Timișoara) and János (ministerial adviser in the Hungarian government) – from left to right.
 - Annex XXII – Photo from the Paris Peace Conference, from Mihai Șerban to his aunt Elena (face and back).
 - Annex XXIII – Postal book with the notes of the song “Mai am un singur dor” by Guilelm Șorban, from the collection of Romanian artists from Northern Transylvania, curated by Raoul Șorban, Cluj-Napoca, 1943 (face and back).

- Annex XXIV – Şorban family coat of arms from the Pálmay collection.